

Datum 20 april 2021

Opgelet voor deze steeksnuiten

Het tekenseizoen is begonnen, dus controleer je lichaam goed. Maar er liggen meer bestjes op de loer om je te steken en te bijten. Wie hebben het op jou gemunt?

CARIN RÖST

Valesca van Waveren

Steekmug

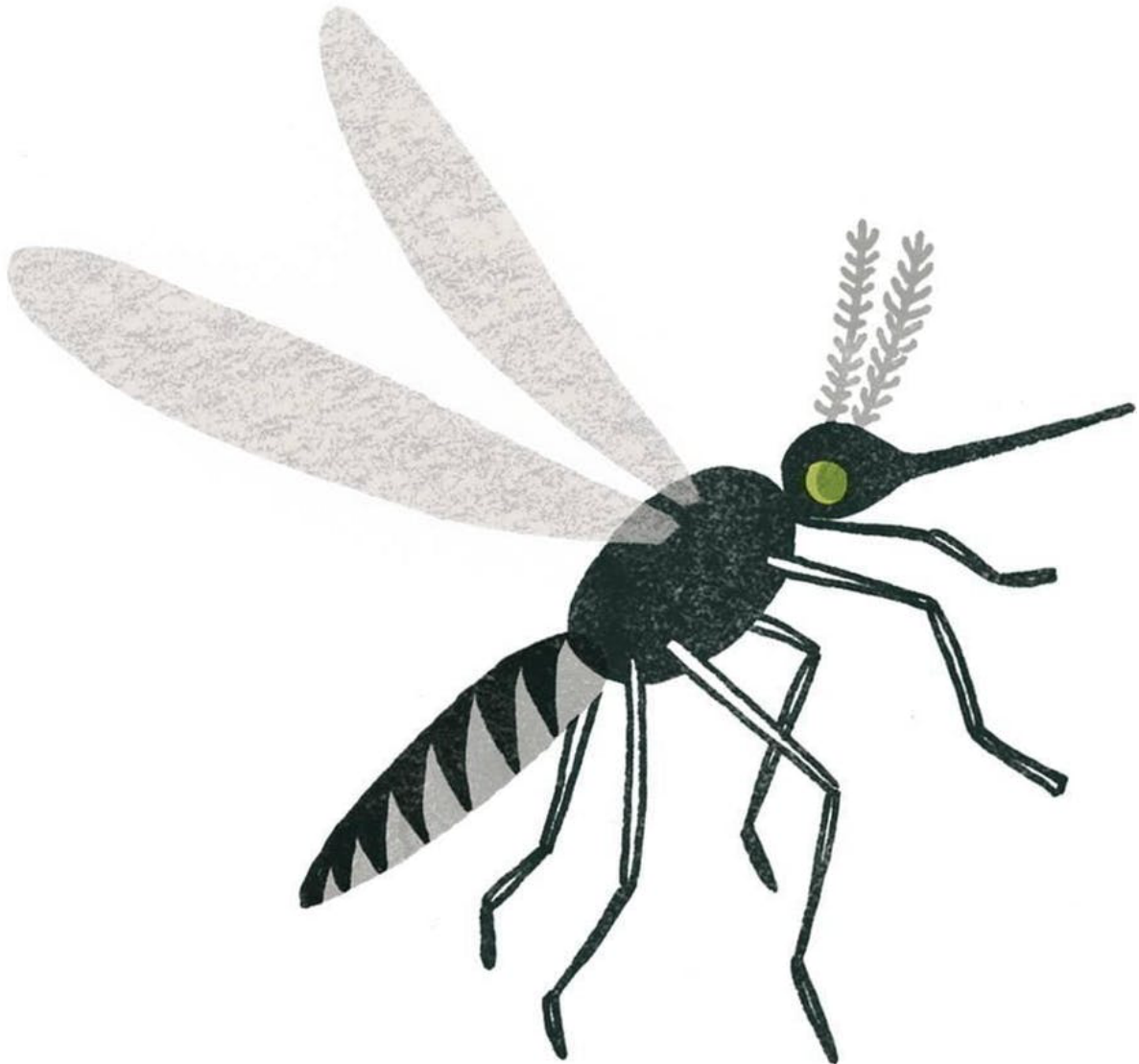
Bzzz... Dit is het irritante geluid van een muggenvrouwtje dat je uit je slaapt houdt, als ze op zoek is naar een menselijk bloedvat. Met haar steeksnuit met kartelrandjes snijdt ze door je huid en zuigt bloed op. „Door de steeksnuit lopen twee kanaaltjes”, vertelt Sander Koenraadt, muggenonderzoeker aan de Wageningen Universiteit. „Via het ene kanaaltje zuigt ze bloed naar binnen, via het andere kanaal spuugt ze speeksel uit met daarin een cocktail van eiwitten, waaronder anti-stollingsmiddel. Dit middel verdunt bloed waardoor ze het makkelijker kan opzuigen en er langer mee kan doorgaan. Als reactie op deze lichaamsvreemde eiwitten maak je histamine aan en dit veroorzaakt de pijnlijke en jeukende bult.” Het bloed gebruikt de mug om haar eitjes tot ontwikkeling te brengen.

Tip: Een klamboe biedt de beste bescherming. Ultrasoon geluid heeft geen effect. Laat bier staan, bier-drinkers worden vaker gestoken.

Bij

Bijen steken ter verdediging, bijvoorbeeld als je te dicht bij hun nest komt of als ze in de verdrukking zitten. Via haar angel spuit het vrouwtje - mannetjes steken niet - een cocktail van stoffen in je lijf die voor acute pijn zorgen, zoals dopamine. Histamine zorgt voor irritatie. „Alle ongeveer 360 bijensoorten die in Nederland voorkomen, kunnen steken”, vertelt Koos Biesmeijer, insectenonderzoeker en wetenschappelijk directeur van Naturalis. „Alleen voel je het bij de meeste niet omdat de angel zo klein is dat deze niet door de huid heen komt.” Alle bijen blijven leven na een steek, behalve de honingbijwerkster. Zij laat haar angel en een deel van haar achterlijf achter en sterft. De angel bevat geurstoffen, zogeheten feromonen, waar andere bijen op afkomen om jou nog een keer te steken. „Als je pech hebt, word je wel honderd keer gestoken, waar je zelfs aan kunt overlijden.”

Tip: Bijen- en wespensteken kun je enigszins voorkomen door je tuin vol met bloeiende planten te zetten. Biesmeijer: „Bijen weten precies waar welke planten staan en keren hier elke dag naar terug. Jouw biertje op de tuintafel laten ze dan links liggen.”

Valesca van Waveren

Teek

In elk stadium, dus één keer als larve, één keer als nimf en één keer als volwassen dier, moet de teek zich voeden met bloed. Vaak is de eerste beet in een klein dier, zoals een muis. Daarna volgt een groter exemplaar, zoals een hert of mens. Ze kiezen een plek waar het warm en vochtig is. Tijdens het bloed opzuigen spuugt de teek speekseleiwitten in de huid. Ze werken antistollend en

ontstekingsremmend en onderdrukken het immuunsysteem. Zo kan de teek langer blijven zitten zonder te worden ontdekt. Eén op de vijf teken draagt de borreliabacterie bij zich, die de ziekte van Lyme kan veroorzaken. Tekenen kruipen omhoog in gras en struiken en als er een potentiële gast langskomt, slaan ze toe.

Tip: Verdoof een teek niet met alcohol of nagellak, dat vergroot de kans op besmetting. Maak na verwijderen wel de wond schoon met een alcohol- of povidonjoodoplossing of eventueel water en zeep.

Hoofdluis

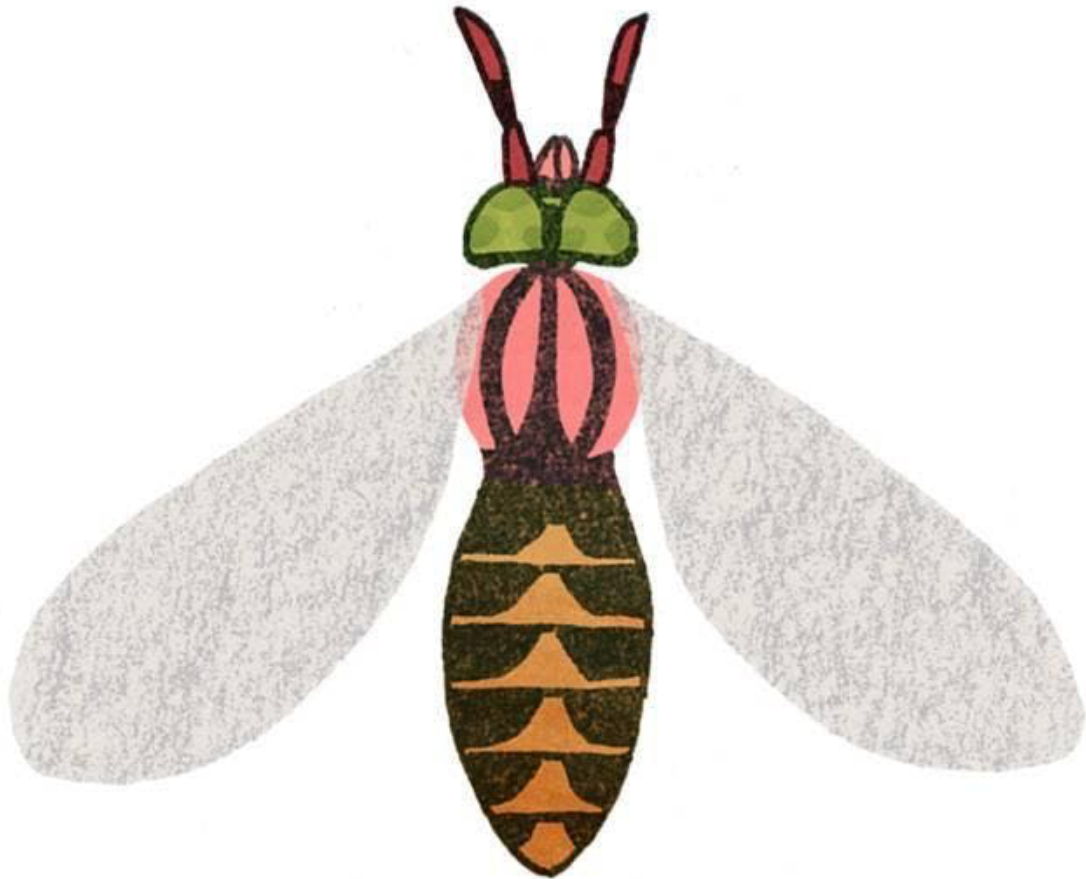
Met z'n klauwtjes houdt de hoofdluis zich vast aan een haar, om een paar keer per dag af te dalen naar de hoofdhuid en met zijn zuigsnuit bloed op te zuigen. Net als de mug spuugt hij stollingsremmend speeksel in. Zowel mannetjes als vrouwtjes bijten, maar de vrouwtjes zuigen meer bloed op voor het ontwikkelen van eitjes. „Hoofdluizen hebben hoofdcontact nodig om over te lopen”, vertelt Koenraadt. „Vandaar dat hoofdluis veel bij kleuters voorkomt, die rollenbollen veel.” Al hebben tegenwoordig ook veel tieners hoofdluis. „Dat komt vooral doordat ze bij het maken van selfies met de hoofden tegen elkaar staan.”

Tip: Hoofdluizen zijn zo klein als een sesamzaadje, je vindt ze vooral achter oren en in de nek. Kam elke dag, gedurende twee weken, natgemaakt haar met een fijne kam. De eitjes laten makkelijker los als je ze dept met azijn.

Wesp

Wespen prikken mensen alleen ter verdediging. Omdat de angel niet achter blijft in de huid, blijft de wesp leven. Hoewel je aan het einde van de zomer meer wespen ziet, hoef je dan minder bang te zijn voor een prik, aldus Biesmeijer. „Een groot deel van de wespen die dan rondvliegen, zijn mannetjes, die uit het nest zijn gejaagd en honger

hebben. Deze zijn angelloos en kunnen niet steken." Kenners zien het verschil. „Mannetjes hebben meer geel bij hun kop en langere antennes."

Valesca van Waveren

Tip: Biesmeijer: „Sla wespen nooit abrupt weg, want dan schrikken ze en gaan ze juist steken. Maak in plaats daarvan rustige armbewegingen."

Rode bosmier

Hoe klein ze ook zijn, ze kunnen een picknick in het bos bruut verstoren. Als het vrouwtje van de rode bosmier zich bedreigd voelt omdat je bijvoorbeeld te dicht bij haar nest komt, bijt ze je met haar kaken en spuit ze mierenzuur in je lijf. Dit doet pijn, je huid zwelt op en je kunt ook vochtblaasjes krijgen. De mannetjes bijten niet, zij hebben geen kaken. Mieren zijn gek op zoetheid, dus wees vooral op je hoede met

jam en andere suikerproducten. Mierenzuur is zo'n krachtig middel dat je er ook wratten mee weg kunt krijgen. Het zuur droogt de wrat in.

Tip: Ben je gebeten door een mier, koel de plek met een icepack of een natte koude doek.

Daas

Alleen al door uit te ademen, kan de daas je op het spoor komen. Deze agressieve vlieg ruikt namelijk koolstofdioxide, het gas dat wij en dieren uitademen. Zodra hij op je huid landt, steekt hij zijn tanden in je huid en snijdt de huid open. Dat doet behoorlijk pijn. Hierna spuugt hij speeksel met antistollingsmiddel naar binnen en drinkt hij rustig bloed op voor de eitjes. Dazen worden vaak verward met horzels, maar horzels bijten niet.

Tip: Dazen bijten door dunne kleding heen. Het enige dat helpt is dan ook je van top tot teen te bedekken met dikkere kleding.

Vlo

Heb je bulten op je voet, enkel of onderbeen? En ben je in een ruimte met katten of honden geweest? Grote kans dat je door een vlo bent gebeten. Deze beet herken je aan een bultje met in het midden een bloedkleurig puntje. Beide geslachten van de vlo bijten om zich te voeden met bloed. Met hun steeksnuit spuiten ze speeksel met antistollingsmiddel in om te voorkomen dat deze verstopt. Vlooiën kunnen bacteriën en ziekten overbrengen. Slik je er een in, wat kinderen nog weleens overkomt, dan kan je dat een lintwormbesmetting opleveren.

Tip: Regelmatig stofzuigen en klop honden- en kattenmanden uit. Was bekleding op 60 graden of hang het textiel in de zon.

Van 19 t/m 23 april is het de Week van de Teek, weekvandeteek.nl